

Щукин А. Н. Лингводидактический энциклопедический словарь: более 2000 единиц. М.: Астрель, 2007. 746 с.

Scarcella R., Andersen E. S., Krashen S. D. Discourse competence. Developing Communicative Competence in a Second Language. Boston: Heinle&Heinle Publishers, 1990. P. 159–161.

References

Kudriashova, O. V. (2007). Komponenty kommunikativnoi kompetentsii pri obuchenii pismennoi rechi [Components of communicative competence in teaching writing]. *Vestnyk YuUrHU*, 15, 12–17.

Rean, A. A. (2001). *Prakticheskaia psikhodiagnostika lichnosti* [Practical psychodiagnostics of personality]. S.-Petersburg.: S.-Peterb. universitet.

Shamov, A. N. (2012). *Metodika obucheniia inostrannym iazykam: teoreticheskii kurs* [Methods of foreign language teaching: theoretical course]. Nizhnii Novgorod: NGLU im. N.A. Dobroliubova.

Shchukin, A. N. (2007). *Lingvodidakticheskii entsiklopedicheskii slovar* [Linguodidactic encyclopedic Dictionary]. Moscow: Astrel.

Scarcella, R., Andersen, E. S., & Krashen, S. D. (1990). *Discourse competence. Developing Communicative Competence in a Second Language*. Boston: Heinle&Heinle Publishers, 159–161.

УДК 811.111'373.7:050(410):004

PHRASEOLOGICAL UNITS AS A MEANS OF ATTRACTION OF ENGLISH NEWSPAPER HEADLINES ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ ЯК ЗАСІБ АТРАКЦІЇ АНГЛОМОВНИХ ГАЗЕТНИХ ЗАГОЛОВКІВ

Тетяна КІНАЩУК, Наталія СУНЬКО

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

kinashchuk.tetiana@chnu.edu.ua, n.sunko@chnu.edu.ua

ORCID ID 0000-0002-5237-9361

DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2021.831-832.96-105>

The article is devoted to the study of the role of phraseological units in English newspaper headlines. The aim of the work is to study and analyze pragmatic functions of phraseological units in the headlines of modern British and American newspaper articles. The notion of phraseological unit is revealed and its features are defined. The subject of the study is 185 phraseological units belonging to three groups, namely: phraseological units with a component related to the field of colour, music and weather. The research material includes 9,200 headlines of English newspapers, dated 2014-2018 and selected from the Questia Online Library. Using the method of continuous sampling, we selected phraseological units from the dictionaries The Oxford Dictionary of Idioms, Dictionary of English Idioms & Phrases and McGraw-Hill's Essential American Idioms Dictionary. In addition, the frequency of use of phraseological units of the three groups in the headlines of British and American discourses was studied and analyzed. The study found that the most common of the three groups was the group of phraseological units with a component related to the field of colour. The second most common is the group of phraseological units with a component related to the field of music, and the least numerous is the group of phraseological units with a component related to the field of weather. In addition, it was determined what phraseological units are the most common in English newspaper headlines and which ones are the least common.

Key words: phraseological units, newspaper headlines, British and American newspapers, British and American discourse, pragmatic function, phraseological units with a component related to the field of colour, phraseological units with a component related to the field of music, phraseological units with a component related to the field of weather.

Стаття присвячена дослідженню прагматичної функції фразеологічних одиниць в заголовках сучасних британських та американських газетних статей. Розглянуто функціональні ознаки газетних заголовків та особливості вживання в них фразеологічних одиниць. Розкрито поняття фразеологічної одиниці та визначено її особливості. Предметом дослідження є 185 фразеологічних одиниць, що належать до трьох груп, а саме: фразеологічні одиниці на позначення кольору, фразеологічні одиниці на позначення музики та фразеологічні одиниці на позначення погоди. Матеріал дослідження включає 9200 заголовків англomовних газет, що датовані проміжком 2014-2018 рр. та дібрані з електронної бібліотеки Questia Online Library. Методом суцільної вибірки зібрано корпус фразеологічних одиниць зі словників The Oxford Dictionary of Idioms, Dictionary of English Idioms & Phrases та McGraw-Hill's Essential American Idioms Dictionary. Кількісний метод був використаний для обрахунку частотності досліджуваних фразеологічних одиниць в англomовних заголовках британських та американських газет. Було виявлено, що фразеологічні одиниці відіграють ключову роль у приверненні уваги читача. Аналіз частоти вживання фразеологічних одиниць досліджуваних груп в заголовках газет британського та американського дискурсів засвідчив, що найпоширенішою була група фразеологічних одиниць на позначення кольору, другою за частотністю є група фразеологічних одиниць на позначення музики, а найменш чисельною - група фразеологічних одиниць на позначення погоди. Крім того, було визначено, які фразеологічні одиниці найчастіше зустрічаються в англomовних газетних заголовках, а які навпаки – найрідше.

Ключові слова: фразеологічні одиниці, газетні заголовки, британські та американські газети, британський та американський дискурс, прагматична функція, фразеологічні одиниці на позначення кольору, фразеологічні одиниці на позначення музики, фразеологічні одиниці на позначення погоди.

Вступ. У сучасному світі засоби масової інформації, зокрема газети, намагаються залучити увагу читача. Тож журналісти докладають усіх зусиль, аби створити влучний та цікавий газетний заголовок (далі ГЗ), адже він є чи не найважливішим компонентом газетної статті (далі ГС). О. Фадеєва (2017, с. 136) зазначає, що "основний прагматичний зміст заголовка полягає у тому, що він використовується як засіб привернення читацького інтересу". ГЗ має за мету не тільки повідомити про щось та виразити основну ідею статті, але й заінтригувати реципієнта та створити певний контакт між автором та читачем. Досить часто такий ефект досягається завдяки використанню різноманітних експресивних засобів мови, серед яких вагоме місце посідають і фразеологічні одиниці (далі ФО) (Петриця і Удяк, 2017, с. 259). За допомогою використання ФО можна посилити естетичний аспект мови, адже вони є експресивно забарвленими і увиразнюють її (Терлецька, 2020, с. 111). І. Кравцова (2016, с. 29) стверджує, що "завдяки своєму багатому стилістичному потенціалу та неповторним образним ознакам фразеологічні одиниці широко використовуються в усіх типах дискурсу", зокрема й у газетному, чому, власне, й присвячене наше дослідження.

Вивченням ФО та їхніх особливостей активно займалися як українські та російські, так і зарубіжні вчені-лінгвісти, зокрема М. Ф. Алефіренко (1987), Я. А. Баран (1999), В. В. Виноградов (1977), О. В. Кунін (1996), В. Н. Телія (1996), В. Д. Ужченко (2007), L. Smith (1966) та ін.

Актуальність теми даної статті зумовлена загальною спрямованістю сучасних досліджень на вивчення закономірностей використання ФО в англomовних ГЗ; відсутністю комплексного та функціонально дискурсивного

дослідження ФО у мові англомовних ГЗ. Тема є актуальною, позаяк фразеологія англійської мови постійно поповнюється а в англомовних ГЗ часто можна спостерігати ФО, які потребують ретельної наукової інтерпретації

Мета роботи полягає у дослідженні та аналізі прагматичної функції ФО трьох обраних груп – ФО на позначення кольору, музики та погоди – в заголовках сучасних британських та американських ГС. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких завдань: розглянути функціональні особливості ГЗ; розкрити поняття ФО та визначити їхні особливості; порівняти частоту вживання ФО трьох груп за роками (2014-2018 рр.) та у національних – британському та американському – дискурсах.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше здійснено дослідження ФО, які функціонують у заголовках сучасних англомовних, зокрема американських та британських газет, датованих проміжком 2014-2018 рр. Не зважаючи на те, що інтерес багатьох сучасних науковців звернений до газетного дискурсу, зокрема до вивчення ГЗ, у науковій літературі не існує загальноприйнятої думки про прагматичну функцію ФО. У нашій роботі ФО розглядаються як засіб атракції англомовного ГЗ.

Методи дослідження. Для розв'язання поставлених завдань застосовувалася комплексна методика дослідження матеріалу, що включає: метод суцільної вибірки – для вилучення ФО зі словників (*The Oxford Dictionary of Idioms* (2004), *Dictionary of English Idioms & Phrases* та *McGraw-Hill's Essential American Idioms Dictionary* (2007)); кількісний метод, що був використаний для підрахунку кількості вживання досліджуваних ФО в англомовних заголовках британських та американських газет; порівняльний метод – для порівняння вживання ФО в англомовних заголовках британських та американських газет і зіставлення досліджуваних ФО.

Матеріал дослідження склали словники (*The Oxford Dictionary of Idioms* (2004), *Dictionary of English Idioms & Phrases* та *McGraw-Hill's Essential American Idioms Dictionary* (2007)), корпус електронної бібліотеки *Questia Online Library* та сучасні англомовні (американські та британські) газети, 2014-2018 рр.

Результати та обговорення. ГЗ володіє багатьма функціями, які постійно взаємодіють між собою, але зазвичай у кожному ГЗ все-таки домінує якась одна з них. Згідно з В. Івановим (2000, с. 108), "найважливіша функція газетного заголовка – керувати увагою читача". Для виконання цієї функції автори статей вдаються до різноманітних експресивних засобів та прийомів, зокрема ФО.

Вчені-дослідники по-різному підходили до визначення ФО, зокрема О. Кунін (1996, с. 4) вважав, що "фразеологічні одиниці – це стійкі поєднання слів з ускладненою семантикою, які не утворюються за структурно-семантичним моделями змінних словосполучень", а В. Телія (1996, с. 56) стверджувала, що ФО – це "загальна назва семантично пов'язаних поєднань слів..., які... відтворюються в мові у фіксованому співвідношенні семантичної структури та певного лексико-граматичного складу". Тож серед особливостей ФО можна виокремити такі як цілісність значення, фразеологічна відтворюваність, відносна постійність складу та структури, експресивність.

За словами О. Куніна (1996, с. 60), серед найважливіших функцій будь-якої мовної одиниці, в тому числі й ФО, чільне місце посідає саме прагматична, яка реалізується у здійсненні цілеспрямованого впливу на реципієнта.

Розглянемо функціонування ФО трьох обраних груп – на позначення кольору, музики та погоди – у заголовках британських та американських газет, датованих проміжком 2014-2018 рр.

1. Фразеологічні одиниці на позначення кольору.

Опрацювавши лексикографічні джерела та корпус електронної бібліотеки *Questia Online Library*, ми вилучили та дослідили 73 ФО на позначення кольору, тобто такі, до складу яких входять лексеми, що позначають кольори (*black, blue, brown, green, grey, red, pink, purple, white, yellow*) або ж, власне, слово *colour* чи *color*. Всього кількість проаналізованих англomовних ГЗ з ФО на позначення кольору становить 5025.

Варто зазначити, що в проміжку 2014-2018 рр. 19 із 73 ФО жодного разу не зустрічалися в англomовних ГЗ, що наявні в електронній бібліотеці *Questia Online Library*. Серед них такі: *a horse of another colour* (інша річ), *to beat someone black and blue* (побити когось до синців), *black will take no other hue* (чорну душу не відмиєш; не допоможе мертвому кадило, а вороні мило), *to talk a blue streak* (безперервно й довго говорити), *born in the purple* (той, який народився в королівській родині або родині привілейованого класу), *big white chief* (особа, наділена владою, повноваженнями), *yellow-bellied* (боязкий, малодушний) та інші.

У ході дослідження ми виявили, що з-поміж опрацьованих нами ФО найчастіше вживаними є такі: *the green light* (дозвіл на здійснення планів, задумів тощо) – 1452 ГЗ; *red tape* (бюрократизм, канцелярський формалізм) – 533 ГЗ; *blackout* (тимчасова відсутність електричного освітлення або тимчасова втрата свідомості чи провал пам'яті) – 336 ГЗ;. Найрідше у проаналізованих нами ГЗ зустрічалися такі ФО: *under false colours* (лицемірно, нещиро), *between the devil and the deep blue sea* (в безпорадному стані), *blue-sky research* (непрактичне, неприбуткове дослідження), *colour bar* (расова дискримінація) – по 1 ГЗ, *a horse of a different colour* (інша річ), *a black mark against someone* (несхвальна дія людини, занесення до чорного списку), *green about the gills* (той, хто почувається хворим, якого нудить) – по 2 ГЗ.

Розглянемо декілька англomовних ГЗ з ФО на позначення кольору. Найбільше виявилось ГЗ з ФО, до складу яких входить слово *green*. Наприклад, у ГЗ *Why Your Colleagues Will Be Green with Envy* (*Daily Herald (Arlington Heights, IL), 5/10/2018*) бачимо ФО *green with envy*, що описує людину, яка готова тріснути від заздрості.

Хоча й характеризуються нижчим показником частотності вживання, та все ж доволі поширеними є ГЗ з ФО, до складу яких входить слово *black*. Було виявлено, що переважно всі ФО зі словом *black* мають негативне значення. Яскравим прикладом може слугувати ГЗ *Black Day for Yeung, but Good News for Blues Fans* (*Birmingham Evening Mail (England), 8/02/2014*), у якому використано ФО *black day* на позначення важкого, поганого дня.

Дуже часто можна побачити ГЗ з ФО, до складу яких входить слово *red*, що може надавати ФО як позитивне, так і негативне значення. У ГЗ *A Red Herring*:

the Dangers of a Little Known Snake Variety (The Northern Star (Lismore, Australia), 2/06/2015) спостерігаємо ФО *a red herring*, яка позначає щось, що використовують для відвертання уваги або замилювання очей. ГЗ *Pupils Have a Red Letter Day (The Journal (Newcastle, England), 4/02/2015)* актуалізує ФО *red letter day*, що означає свято. ГЗ *Red Carpet Treatment for Oil Barons Shames London (The Evening Standard (London, England), 13/07/2017)* відсилає до ФО *the red-carpet treatment*, що означає "урочистий прийом".

Як виявилось, ФО на позначення кольору дійсно дуже часто зустрічаються в англомовних ГЗ. Зокрема, за 2014-2018 рр. з 5025 розглянутих нами ГЗ 1677 містили ФО зі словом *green*, 900 – зі словом *black*, 855 – зі словом *red*, 756 – зі словом *blue*, 270 – зі словом *pink*, 225 зі словом *colour/color*, 193 – зі словом *white*, 84 – зі словом *grey*, 65 – зі словом *brown*, 0 – зі словом *purple*, 0 – зі словом *yellow*.

2. Фразеологічні одиниці на позначення музики.

Опрацювавши лексикографічні джерела, ми вилучили 43 ФО на позначення музики, тобто такі, до складу яких входять слова зі значенням безпосереднього стосунку до музики, а саме: *music, jazz, play, bell, tune, tuned, tuning, fiddle, trumpet, song, chord, note, tango* та *whistle*. Загалом кількість проаналізованих англомовних ГЗ з ФО на позначення музики становить 2111.

Варто зазначити, що 10 з 44 ФО взагалі не було знайдено в англомовних ГЗ, датованих проміжком 2014-2018 рр. Серед них такі: *to bell the cat* (взяти на себе ризик, ініціативу в небезпечній справі), *you can't unring the bell* (час не повернути), *a face as long as a fiddle* (похмуре обличчя), *to whistle in the dark* (вірити в позитивний результат попри те, що інші переконані в протилежному), *whistling Dixie* (людина, що сприймає все не критично, крізь "рожеві окуляри") та інші.

Було виявлено, що з-поміж опрацьованих нами ФО найчастіше вживаними є такі: *on song* (гарно виконувати) – 590 ГЗ, *to call the tune* (хазяйнувати, командувати, задавати тон) – 131 ГЗ, *to face the music* (мужньо зустріти або перенести неприємність) – 122 ГЗ, *to strike a chord* (торкнутися струн душі) – 121 ГЗ. Найменш часто у проаналізованих нами ГЗ зустрічалися такі ФО: *to play by ear* (виконувати без підготовки), *as clear as a bell* (який виразно чути, виразний), *to fiddle while Rome burns* (розважатися під час народного лиха) – по 1 ГЗ.

Розглянемо декілька англомовних ГЗ з ФО на позначення музики. Насамперед, розглянемо ГЗ з ФО, до складу якої входить, власне, слово *music*. ГЗ *England on a Short Leash; Aussie Quicks to Continue Chin Music (Daily Examiner (Grafton, Australia), 29/11/2017)* апелює до ФО *chin music*, що позначає базікання, балаканину.

Найбільше за кількістю нами виявлено ГЗ з ФО, що містить слово *song*. У ГЗ *Style, Quality for a Song; Lifeline's \$2 Clothing Sale Is Back after Five Tonnes of Clothing Snapped Up Last Year (Tweed Daily News (Tweed Heads, Australia), 7/02/2015)* бачимо ФО *for a song*, що має значення "за півціни; за безцінь".

Ми помітили низьку частотність ГЗ з ФО, до складу яких входять слова на позначення музичних інструментів. До прикладу, ГЗ *Marching to a Different Beat; Strictly Star Craig Revel Horwood Tells ROZ LAWS about Blowing His Own Trumpet (Birmingham Evening Mail (England), 14/02/2014)* актуалізує ФО *to blow one's own trumpet*, що означає "вихвалитися, співати дифірамби самому собі". А ось ГЗ *The King in a Tin! Sardines Play Second Fiddle to Tuna, Yet Experts Say The Little Fish Is*

Superior - and Improved by Being Crammed in a Can (Daily Mail (London), 24/05/2015) апелює до ФО *to play second fiddle to*, що має значення "грати другорядну роль".

Дослідження показало, що за 2014-2018 рр. з усіх досліджених ГЗ 842 містять ФО зі словом *song*, 361 – зі словом *tune*, 251 – зі словом *music*, 126 – зі словом *chord*, 126 – зі словом *note*, 97 – зі словом *bell*, 94 – зі словом *tuning*, 57 – зі словом *tuned*, 53 – зі словом *fiddle*, 50 – зі словом *whistle*, 45 – зі словом *jazz*, 21 – зі словом *tango*, 12 – зі словом *trumpet*, 1 – зі словом *play*.

3. Фразеологічні одиниці на позначення погоди.

Опрацювавши лексикографічні джерела, ми вилучили 69 ФО на позначення погоди. До складу таких ФО входять слова, що безпосередньо пов'язані з погодними явищами, а саме: *weather, wind, warm, cold, fog, sky, sun, sunshine, lightning, cloud, rainbow, rain, snow, storm*. Всього кількість проаналізованих англомовних ГЗ з ФО на позначення погоди становить 2064.

Ми помітили, що 21 з 69 ФО взагалі не було знайдено в англомовних ГЗ, датованих проміжком 2014-2018 рр. Серед них такі: *fine weather for ducks* (дошова погода), *to make good weather of it* (добре витримувати шторм), *to the four winds* (на всі чотири сторони), *to break out in a cold sweat* (лякатися), *cloud on the horizon* (проблема, неприємність, яка насувається) та інші.

У ході дослідження було виявлено, що з-поміж опрацьованих нами ФО найчастіше вживаними є такі: *cold feet* (боязуство, малодушність) – 188 ГЗ, *a rainy day* (чорний день) – 176 ГЗ, *on cloud nine* (дуже щасливий) – 160 ГЗ, *rain or shine* (якою би не була погода) – 154 ГЗ. Досить велика кількість ФО характеризувалася низьким рівнем частоти вживання. Серед них такі: *it's an ill wind* (нема лиха без добра), *lightning never strikes twice* (блискавка ніколи не б'є двічі в одне місце), *to chase rainbows* (переслідувати нереальні цілі), *not a snowball's chance in hell* (жодного шансу) – по 1 ГЗ.

Розглянемо декілька англомовних ГЗ з ФО на позначення погодних явищ. Насамперед, розглянемо ГЗ з ФО, до складу якої входить, власне, слово *weather*. До прикладу, ГЗ *Feeling under the Weather? Local Health Clinic Reminds Public That It's Available to All (Daily Herald (Arlington Heights, IL), 23/01/2018)* актуалізує ФО *under the weather*, що означає "бути в біді, бути хворим".

Також ми не оминули ФО зі словами *cold* та *warm*, але помітили, що кількість досліджуваних ГЗ з ФО, до складу яких входить слово *cold*, значно, а саме в більш, ніж 100 разів, переважає над кількістю ГЗ, що містять ФО зі словом *warm*. У ГЗ *Killer Who Stabbed Lecturer in Cold Blood Could Get 30 Years (Daily Mail (London), 8/12/2018)* спостерігаємо ФО *in cold blood*, що означає "холоднокровно, безжалісно". А ГЗ *A Clam Stew to Warm the Cockles of Your Heart (Daily Herald (Arlington Heights, IL), 24/01/2018)* апелює до ФО *to warm the cockles of one's heart*, яка має значення "зігрівати серце".

Дослідивши частоту вживання ФО, до складу яких входили слова на позначення природних явищ, а саме: *rain, storm, wind, snow, lightning* та *rainbow*, ми виявили певні особливості. Цікаво, що найчастіше нам зустрічалися ФО зі словами *rain, storm* та *wind*. До прикладу, у ГЗ *Right as Rain? Not Yet, Say Forecasters (Daily Mail (London), 5/08/2015)* бачимо ФО *right as rain*, що означає "цілий та неушкоджений, у повному порядку". Друге місце за частотою серед

природних явищ займає слово *storm*. ГЗ А *Calm before the Storm; Warm Winter Has Increased Disaster Risk (The Daily Mercury (Mackay, Australia), 4/09/2017)* актуалізує ФО *calm before the storm*, яка позначає “тишу перед бурею”. Третім за частотою виявилось слово *wind*. У ГЗ *Not a Time to Throw Caution to the Wind (The Birmingham Post (England), 3/12/2016)* бачимо ФО *to throw caution to the wind*, що означає "забути про обережність, розсудливість".

Було виявлено, що з усіх проаналізованих нами за 2014-2018 рр. ГЗ 621 містять ФО зі словом *cold*, 349 – зі словом *rain*, 268 – зі словом *storm*, 225 – зі словом *cloud*, 193 – зі словом *sky*, 162 – зі словом *weather*, 134 – зі словом *wind*, 101 – зі словом *sunshine*, 57 – зі словом *sun*, 19 – зі словом *lightning*, 15 – зі словом *fog*, 6 – зі словом *warm*, 6 – зі словом *rainbow*, 5 – зі словом *snow*.

4. Порівняльний аналіз фразеологічних одиниць в англomовних ГЗ за дискурсами.

ФО використовуються в англomовних заголовках газет різних країн, проте закономірності та частота використання певних ФО в них відрізняється. Для дослідження було обрано ГЗ британського та американського дискурсів. Як уже зазначалося, дослідження проводилося в електронній бібліотеці *Questia Online Library*, де є 36 американських, 29 британських, 15 австралійських, 2 канадських газети, а також 1 індійська, 1 корейська, 1 африканська, 1 філіппінська та 1 японська англomовна газета. Було зафіксовано заголовки всіх наявних газет, в яких зустрічалася певна ФО, а також окремо виділено лише заголовки британських та американських газет.

У табл. 1 подано розподіл трьох досліджуваних груп ФО за національними дискурсами.

Як бачимо з табл. 1, з усіх ГЗ, що містять ФО на позначення кольору (5025 ГЗ), виявилось лише 3882 заголовки британських та американських газет. З них 3068 заголовків, а це у відсотковому співвідношенні становить 79 %, було зафіксовано у британських газетах. Решта 814 заголовків, а це 21 %, припадають на американські газети.

Таблиця 1

Дискурсивний розподіл ФО

Тема ФО	Тип дискурсу	Британський	Американський	Всього
ФО на позначення кольору		3068	814	3882
ФО на позначення музики		1537	292	1829
ФО на позначення погоди		1414	335	1749
Всього		6019	1441	7460

Стосовно ФО на позначення музики було зазначено, що із загальної кількості проаналізованих ГЗ (2111 ГЗ) на британські та американські газети припадають 1829 ГЗ. Серед них 84 %, тобто 1537 ГЗ, належать до британського дискурсу, а 16 %, тобто 292 ГЗ – до американського.

У групі ФО на позначення погоди спостерігаємо схожі до попередньої групи показники. З усіх розглянутих ГЗ, до складу яких входять ФО на позначення погоди (2064 ГЗ), британські та американські газети налічують 1749 заголовків. З них 1414 ГЗ, тобто 81 %, зафіксовано в британських газетах, а 335 ГЗ, що становить 19 %, – в американських.

Загалом з усіх проаналізованих 9200 ГЗ прослідковуємо, що саме на британські та американські газети припадає 7460 ГЗ. З них 6019 ГЗ виявилось у британських газетах, а це у відсотковому співвідношенні становить 81 %. Заголовки американських газет у свою чергу налічують всього 1441 одиницю, що становить 19 %.

Отже, бачимо, що, порівняно з американськими, у британських газетах значно переважають заголовки з ФО трьох досліджуваних груп. Можемо зробити висновок, що заголовки британських періодичних видань більше відкриті до використання ФО та більше експресивно забарвлені ними.

Висновки. Отже, оскільки основною функцією ГЗ є привернення уваги читача, то ФО часто використовуються в англійських ГЗ. Завдяки своїм особливостям вони надають ГЗ експресивності та слугують засобом атракції англійських ГЗ. А це є причиною та стимулом для журналістів безперервно вдаватися до ФО як одного з найбільш ефективних засобів мови.

Було простежено тенденцію, що ФО на позначення кольору є домінуючими у ГЗ серед різних тематик та груп. Це можна пояснити тим, що, власне, за допомогою ФО на позначення кольору автори увиразнюють повідомлення про події з різноманітних сфер життя: культура, політика, економіка, спорт та інші. Адже осмислення проблем семантики ФО з позначенням кольору в ГЗ дозволяє встановити соціокультурні чинники утворення ФО з колоративним компонентом, а також визначити метафоричні переноси кольоронайменування; скласти уявлення про структуру знань, яка закодована у ГЗ.

Перспективу дослідження вбачаємо у подальшому застосуванні отриманих результатів для порівняння різних тематичних груп ФО з точки зору когнітивної лінгвістики та вивчення соціокультурного компоненту колірної лексики в англійських ГЗ та газетних статтях.

Список літератури

Алефіренко М. Ф. Теоретичні питання фразеології. Харків : Вища школа, 1987. 136 с. URL: http://litmisto.org.ua/?page_id=20050 (Дата звернення: 20.04.2020).

Баран Я. А., Зимомря М. І. Теоретичні основи фразеології : навч. посібник для студ. фак. іноземних мов. Ужгород : Ужгородський державний університет, 1999. 176 с.

Виноградов В. В. Лексикология и лексикография. Избранные труды. Москва : Наука, 1977. 318 с. URL: <https://obuchalka.org/2016110591627/leksikologiya-i-leksikografiya-izbrannie-trudi-vinogradov-v-v-1977.html> (Дата звернення: 25.04.2020).

Іванов В. Ф. Техніка оформлення газети : курс лекцій : навч. посібник для студ. фак. журналістики. Київ : Знання, 2000. 222 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000838> (Дата звернення: 20.04.2020).

Кравцова І. І. Фразеологізми в сучасній англійській мові: визначення, підходи, класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2016. Т. 2, № 20. С. 29–32.

Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка : учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. 2-е изд., перераб. М. : Высш. шк., Дубна: Изд. центр «Феникс», 1996. 381 с. URL: <https://epdf.pub/-24c0f6b87020a89559faac598144794b3364.html> (Дата звернення: 25.04.2020).

Петриця Л. І., Удяк Г. І. Специфіка вживання англійських фразеологізмів (на прикладі британських електронних ЗМІ). *Молодий вчений*. 2017. № 4.3 (44.3). С. 259–263.

Телия В. Н. Русская фразеология. Семантический, прагматический и лингвокультурологический аспекты. М.: Школа «Языки русской культуры», 1996. 288 с. URL: <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=213170> (Дата звернення: 25.04.2020).

Терлецька Л. П. Внутрішні закономірності та основні ознаки фразеологічних одиниць в англійській мові. *Молодий вчений*. 2020. № 3.2 (79.2). С. 111–115.

Ужченко В. Д., Ужченко Д. В. Фразеологія української мови : навч. посібник. К., 2007. 399 с.

Фадеева О. В. Функції та засоби прагматизації газетних заголовків. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*. 2017. № 27 (2). С. 135–139.

Dictionary of English Idioms & Phrases. URL: www.usingenglish.com/reference/idioms (Last accessed: 23.04.2020).

Questia Online Library. URL: <http://www.questia.com> (Last accessed: 20.04.2020).

Smith L. P. The English Language. 2nd ed. New York: Henry Holt and Company, 1966. 256 p. URL: <https://gutenberg.ca/ebooks/smithlp-englishlanguage/smithlp-englishlanguage-00-h.html> (Last accessed: 23.04.2020).

Spears Richard A. McGraw-Hill's Essential American Idioms Dictionary. 2nd Edition. New York; San Francisco: McGraw-Hill, 2007. 276 p.

The Oxford Dictionary of Idioms. 2nd Edition / ed. Judith Siefring. Oxford: Oxford University Press, 2004. 348 p. URL: <http://ngoangu.vimaru.edu.vn/wp-content/uploads/documents/Oxford-Dictionary-of-Idioms-1.pdf> (Last accessed: 23.04.2020).

References

Alefirenko, M. F. (1987). *Teoretychni pytannia frazeolohii* [Theoretical issues of phraseology]. Kharkiv: Vyscha shkola. Retrieved from http://litmisto.org.ua/?page_id=20050.

Baran, Ya. A., & Zymomria, M. I. (1999). *Teoretychni osnovy frazeolohii: navch. posibnyk dlia stud. fak. inozemnykh mov* [Theoretical foundations of phraseology: textbook. manual for students. fac. foreign languages]. Uzhhorod: Uzhhorodskiy derzhavnyi universytet.

Vynogradov, V. V. (1977). *Leksykologiya y leksykografya. Yzbrannyye trudy* [Lexicology and lexicography. Selected works]. Moskva: Nauka. Retrieved from <https://obuchalka.org/2016110591627/leksikologiya-i-leksikografiya-izbrannie-trudi-vinogradov-v-v-1977.html>.

Ivanov, V. F. (2000). *Tekhnika oformlennia hazety : kurs leksii : navch. posibnyk dlia stud. fak. zhurnalistyky* [Technique of newspaper design: a course of lectures: textbook. manual for students. of fac. of journalism]. Kyiv: Znannia. Retrieved from <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000838>.

Kravtsova, I. I. (2016). Frazеolohizmy v suchasni anhliskii movi: vyznachennia, pidkhody, klasyfikatsii [Phraseologisms in modern English: definitions, approaches, classifications]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*. Ser.: Filolohiia, 20 (2), 29–32.

Kunyn, A. V. (1996). *Kurs frazeolohyy sovremennoho anhliskoho yazyka* [Course of phraseology of modern English]: Ucheb. dlia yn-tov y fak. ynostr. yaz. 2-e yzd., pererab. M.: Vyssh. shk., Dubna: Yzd. tsentr «Fenyks». Retrieved from <https://epdf.pub/-24c0f6b87020a89559faac598144794b3364.html>.

Petrytsia, L. I., & Udiak, H. I. (2017). Spetsyfika vzhyvannia anhliskykh frazeolohizmiv (na prykladi brytanskykh elektronnykh ZMI) [Specifics of the use of English phraseology (based on British electronic media)]. *Molodyi vchenyi*, 4.3 (44.3), 259–263.

Telya, V. N. (1996). *Russkaia frazeolohiya. Semanticheskyi, prahmatychesky y lnhvokulturolohycheskyi aspekty* [Russian phraseology. Semantic, pragmatic and linguocultural aspects]. M.: Shkola «Iazyky russkoi kultury». Retrieved from <http://biblioclub.ru/index.php?page=book&id=213170>.

Terletska, L. P. (2020). Vnutrishni zakonornosti ta osnovni oznaky frazeolohichnykh odyntys v anhliskii movi [Internal patterns and basic features of phraseological units in English]. *Molodyi vchenyi*, № 3.2 (79.2), 111–115.

Uzhchenko, V. D., & Uzhchenko D. V. (2007). *Frazeolohiia suchasnoi ukrainskoi movy: Navch. Posibnyk* [Phraseology of modern Ukrainian language: textbook]. K.: Znannia.

Fadeieva, O. V. (2017). Funktsii ta zasoby prahmatyzatsii hazetnykh zaholovkiv [Functions and means of pragmatization of newspaper headlines]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, № 27 (2), 135–139.

Dictionary of English Idioms & Phrases. Retrieved from www.usingenglish.com/reference/idioms.

Questia Online Library. Retrieved from <http://www.questia.com>.

Smith, L. P. (1966). *The English Language*. 2nd ed. New York: Henry Holt and Company. Retrieved from <https://gutenberg.ca/ebooks/smithlp-englishlanguage/smithlp-englishlanguage-00-h.html>.

Spears, R. A. (2007). *McGraw-Hill's Essential American Idioms Dictionary*. New York; San Francisco: McGraw-Hill.

Siefring, J. (Ed.). (2004). *The Oxford Dictionary of Idioms*. 2nd Edition. Oxford: Oxford University Press. Retrieved from <http://ngoangu.vimaru.edu.vn/wp-content/uploads/documents/Oxford-Dictionary-of-Idioms-1.pdf>.

УДК 811.111'272'42

**THE MODELLING OF THE DOMAINS OF THE EXPRESSION OF THE
CONCEPT OF *LANGUAGE* IN THE BRITISH PUBLICISTIC DISCOURSE
ON THE BASIS OF THE CHI-SQUARE CRITERION
МОДЕЛЮВАННЯ ДОМЕНІВ ВИРАЖЕННЯ КОНЦЕПТУ *LANGUAGE*
В БРИТАНСЬКОМУ ПУБЛІЦИСТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
НА ОСНОВІ ПОКАЗНИКА χ^2**

Мирослава КОВАЛЮК

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

m.kovaliuk@chnu.edu.ua

ORCID ID 0000-0001-5972-2145

DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2021.831-832.105-114>

The article is devoted to the modelling of domains which express the concept of *LANGUAGE* in the British publicistic discourse on the basis of the χ^2 criterion. A domain is a cognitive model that contains a set of features that are revealed when the concept name is combined with accompanying words. To determine the domains of the expression of the concept under study, the adjoining words (nouns, verbs, adjectives) are analyzed in one syntactic frame together with the nominative lexeme „language”. Accompanying nouns, verbs and adjectives to the concept name of *LANGUAGE* are grouped by common thematic features and divided into lexical-semantic classes (LSCs), representing the spheres of concept expression: nouns constitute forty LSCs, verbs account for thirty-five LSCs, adjectives amount to twenty-six LSCs. The statistic-linguistic method of the χ^2 -test was employed to determine the lexical-semantic classes (LSCs) of adjoining lexemes associated with the name of the concept that are predominantly used in publicistic discourse and thus establish the most relevant areas of expression of the concept in the articles of the British publicistic discourse.

On the basis of the dominant LSCs in accordance with the χ^2 criterion, domains of the expression of the concept of *LANGUAGE* were identified. Fourteen domains („linguistic features of language”, „purity of speech”, „origin and territorial functioning of language”, „the existence of language and attitude to it”, „people as native speakers”, „education / science”, „communication / emphatics in relation to language”, „political and military spheres”, „modern technologies”, „religion”, „social spheres (Economics, Law, Sports)”, „art / mass media”, „time”, „body language”) were determined. The broadest domain is the domain of „linguistic features of language”, which contains eight lexical-semantic classes. Such domains as „body language”, „the origin and territorial functioning of the language”, „purity of speech”, „people as native speakers”, „social spheres (Economics, Law, Sports)”, „education / science”, „modern technologies” are quite numerous in the discourse under study, since they make up six LSCs. The least used are the domains of „art / mass media”, „time”, „religion” (only two LSCs).

Key words: concept, domain, lexical-semantic class, adjoining words to the concept name, the statistic-linguistic method.